GENERALINIO ADVOKATO YVES BOT IŠVADA,

pateikta 2008 m. lapkričio 6 d. [1]

1. Ar asmuo, iš kurio 1997 m. buvo atimtas Vokietijoje išduotas vairuotojo pažymėjimas už variavimą esant neblaiviam ir kuris nepraėjo naujo tinkamumo vairuoti transporto priemonę patikrinimo, gali naudotis austriškuoju vairuotojo pažymėjimu, jam išduotu dar 1964 metais? Iš esmės tokį klausimą Teisingumo Teismui pateikė *Landgericht Mannheim* (Manheimo apygardos teismas) (Vokietija).

2. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą skiriasi nuo Teisingumo Teismo iki šiol nagrinėtų bylų tuo, kad du skirtingose valstybėse išduoti vairuotojo pažymėjimai šiam asmeniui buvo išduoti iki Austrijos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą 1995 metais.

3. Atsižvelgiant į šias datas, taikytini Bendrijos aktai yra: 1980 m. gruodžio 4 d. Tarybos direktyva 80/1263/EEB dėl Bendrijos vairuotojo pažymėjimo įvedimo [2], 1991 m. liepos 29 d. Tarybos direktyva 91/439/EEB dėl vairuotojo pažymėjimų [3] ir 2000 m. kovo 21 d. Komisijos sprendimas dėl vairuotojo pažymėjimų tam tikrų kategorijų atitikmenų [4].

4. Taigi Teisingumo Teismui pirmą kartą teks šių teisės aktų atžvilgiu nustatyti, ar nurodytomis aplinkybėmis minėtas asmuo galėjo teisėtai turėti du vairuotojo pažymėjimus, nors Direktyvos 91/439 7 straipsnio 5 dalyje ir numatyta, jog asmuo negali turėti daugiau kaip vieno valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo.

5. Dėl šio klausimo Teisingumo Teismas dar kartą turės išnagrinėti šios direktyvos 8 straipsnio 2 ir 4 dalių, kuriomis valstybei narei leidžiama atsisakyti pripažinti galio-

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 375, p. 1. Ši direktyva įsigaliojo 1983 m. sausio 1 dieną.

3 — OL L 237, p. 1. Direktyva su pakeitimais, padarytais 2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003 (OL L 284, p. 1, toliau – Direktyva 91/439).

4 — OL L 91, p. 1.

jančiu kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą asmeniui, kuriam ankstesnės valstybės teritorijoje taikoma teisės vairuoti apribojimo, sustabdymo, atėmimo ar panaikinimo priemonė, taikymo apimtį.

I — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisė*

1. Direktyva 80/1263

6. Šioje išvadoje bus paaiškintos priežastys, dėl kurių manau, jog Direktyvos 91/439 7 straipsnio 5 dalis turi būti aiškinama kaip nedraudžianti asmeniui turėti du vairuotojo pažymėjimus tais atvejais, kai pirmasis pažymėjimas trečiosios valstybės buvo išduotas prieš įsigaliojant Direktyvai 80/1263 arba kai prieš įsigaliojant Direktyvai 91/439 šis Bendrijos teritorijoje pripažintą vairuotojo pažymėjimą jau turintis asmuo pasitikrina vairuotojo pažymėjimo išdavimui būtiną tinkamumą vairuoti transporto priemonę.

8. Siekiant palengvinti asmenų judėjimą Bendrijos viduje arba jų įsisteigimą kitoje valstybėje narėje nei ta, kurioje šie asmenys įgijo vairuotojo pažymėjimą, Direktyva 80/1263 įsteigiamas Bendrijos pavyzdžio vairuotojo pažymėjimas.

9. Vadovaujantis šios direktyvos 1 straipsnio pirmąja pastraipa pagal Bendrijos pavyzdį parengtas nacionalinis vairuotojo pažymėjimas galioja tiek jį išdavusioje, tiek užsienio valstybėje.

7. Taip pat bus nurodyta, kodėl manau, jog šios direktyvos 8 straipsnio 2 ir 4 dalis reikia aiškinti kaip nedraudžiančias valstybei narei pagrindinės bylos aplinkybėmis atsisakyti pripažinti anksčiau kitos valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo galiojimą.

10. Minėtos direktyvos 8 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje numatyta, kad vienos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymė-

jimą turintis, bet kitos valstybės narės teritorijoje gyvenantis asmuo privalo pasikeisti savo pažymėjimą per metus nuo apsigyvenimo joje. Gyvenamosios vietos valstybė narė jam privalo išduoti atitinkamos arba atitinkamų kategorijų vairuotojo pažymėjimą.

11. Direktyvos 80/1263 8 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje nurodyta, kad pažymėjimą keičianti valstybė narė privalo grąžinti senąjį pažymėjimą jį išdavusios valstybės narės valdžios institucijoms.

2. Direktyva 91/439

12. Direktyva 91/439, kuria Direktyva 80/1263/EEB pripažinta netekusia galios nuo 1996 m. liepos 1 d., įtvirtintas abipusio vairuotojo pažymėjimų pripažinimo principas [5].

13. Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalies a punkte nurodomos minimalios vairuotojo pažymėjimo išdavimo sąlygos ir tam reikalaujama išlaikyti įgūdžių ir elgsenos patikrinimo egzaminą, teorijos egzaminą ir atitikti mediciniuius reikalavimus.

14. Ši nuostata nukreipia į III priedo 14.1 ir 15 punktus, kuriuose detalizuojama, jog vairuotojo pažymėjimas neišduodamas ir neatnaujinamas kandidatui į vairuotojus ar vairuotojui, priklausomam nuo alkoholio ar psichotropinių medžiagų, arba tiems, kurie, nors ir nėra nuo jo (jų) priklausomi, reguliariai jį (jas) vartoja arba piktnaudžiauja.

15. Be to, pagal Direktyvos 91/439 7 straipsnio 5 dalį joks asmuo negali turėti daugiau kaip vieną valstybės narės vairuotojo pažymėjimą.

16. Šios direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje detalizuojama, kad nuolatinės gyvenamosios vietos valstybė narė gali taikyti nacionalines nuostatas dėl teisės vairuoti apribojimo, sustabdymo, atėmimo ar panaikinimo kitos valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo turėtojui.

5 — Žr. 1 straipsnio 2 dalį.

17. Šios direktyvos 8 straipsnio 4 dalis suformuluota taip:

„Valstybė narė gali atsisakyti pripažinti galiojančiu kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą asmeniui, kuriam ankstesnės valstybės teritorijoje taikoma viena iš 2 dalyje nurodytų priemonių.

Valstybė narė taip pat gali atsisakyti išduoti vairuotojo pažymėjimą kandidatui į vairuotojus, kuriam tokia priemonė taikoma kitoje valstybėje narėje.“

3. Sprendimas 2000/275

18. Direktyvoje 91/439/EEB nurodyta, kad valstybės narės nustato iki šios direktyvos įgyvendinimo išduotų vairuotojo pažymėjimų kategorijų ir 3 straipsnyje apibrėžtų kategorijų atitikmenis [6]. Sprendimu 2000/275 patvirtinamos šių dviejų kategorijų vairuotojo pažymėjimų atitikmenų lentelės [7].

6 — Žr. Direktyvos 91/439 10 straipsnio pirmąją pastraipą ir Sprendimo 2000/275 3 punktą.

7 — Žr. Sprendimo 2000/275 2 straipsnį.

19. Laikotarpiu nuo 1956 m. sausio 1 d. iki 1997 m. lapkričio 1 d. Austrijoje išduotų vairuotojo pažymėjimų pavyzdžiai nurodyti šio sprendimo priede, taigi jie pripažinti atitinkančiais Bendrijos pavyzdį.

B — *Nacionalinė teisė*

20. Nutarimo dėl leidimo asmenims dalyvauti kelių eisme (*Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr*, toliau – *FeV*) 28 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Europos Sąjungos valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo turėtojams leidžiama vairuoti Vokietijos Federacinės Respublikos teritorijoje.

21. Tačiau pagal *FeV* 28 straipsnio 4 dalies 3 punktą šis leidimas netaikomas asmenims, kuriems Vokietijos teritorijoje teismas pritaikė vairuotojo pažymėjimo laikino arba neterminuoto atėmimo priemonę arba administracinė institucija pritaikė tiesiogiai vykdytiną arba galutinę vairuotojo pažymėjimo atėmimo priemonę.

22. Pagal Vokietijos baudžiamojo kodekso (Strafgesetzbuch) 69 straipsnio 1 dalį kompetentingas baudžiamųjų bylų teismas atima vairuotojo pažymėjimą iš vairuotojo, pripa-

žinto kaltu dėl kelių eismo pažeidimo, jeigu jis nėra tinkamas vairuoti. Vadovaujantis to paties kodekso 69a straipsniu, šis atėmimas apima laikinąją draudimo prašyti naujo vairuotojo pažymėjimo priemonę, kurios trukmė gali būti nuo šešių mėnesių iki penkerių metų.

23. *FeV* 20 straipsnis ir jame paminėtas 11 straipsnis numato, kad, pasibaigus atėmimo priemonės taikymo laikotarpiui arba šią priemonę atšaukus, naujas vairuotojo pažymėjimas išduodamas tik įrodžius, jog kandidatas į vairuotojus tenkina fizines ir psichologines sąlygas, o tai padaryti galima tik pateikus medicininio-psichologinio patikrinimo išvadą.

24. Be to, Kelių eismo įstatymo (Straßenverkehrsgesetz) 21 straipsnyje nurodyta, jog asmuo, kuris vairuoja transporto priemonę neturėdamas tam reikalingo pažymėjimo, baudžiamas laisvės atėmimu iki vienerių metų arba bauda.

II — Faktinės aplinkybės pagrindinėje byloje

25. 1964 m. spalio 28 d. Austrijos valdžios institucijos išdavė vairuotojo pažymėjimą Austrijos piliečiui K. Schwarz. 1968 m., K. Schwarz persikėlus gyventi į Vokietijos teritoriją, jo prašymu kompetentingos Vokietijos valdžios institucijos, atsižvelgusios į jam Austrijoje išduotą vairuotojo pažymėjimą, išdavė jam vokiškąjį vairuotojo pažymėjimą.

26. 1988 m. gegužės 9 d. K. Schwarz grąžino vokiškąjį vairuotojo pažymėjimą kompetentingoms Vokietijos valdžios institucijoms, o naujo vokiško pažymėjimo paprašė tik 1993 m. lapkričio 11 dieną. Gavusi pagal Vokietijos teisę reikalaujamą teigiamą medicininio-psichologinio patikrinimo išvadą, *Ordnungsamt Mannheim* (Manheimo miesto viešosios tvarkos policija) jam 1994 m. gegužės 3 d. išdavė naują pažymėjimą nepaimdama jo senojo austriškojo pažymėjimo.

27. 1997 m. gruodžio 1 d. Sprendimu *Amtsgericht Mannheim* paskyrė K. Schwarz 40 dienų darbo užmokesčio (po 50 DEM už kiekvieną dieną) dydžio baudą už tai, kad vairavo apsvaigęs nuo alkoholio. Iš jo buvo atimtas vokiškasis vairuotojo pažymėjimas uždraudžiant prašyti naujo šešis mėnesius. Vadovaujantis Vokietijos teisės aktais, tam, kad gautų naują vairuotojo pažymėjimą, K. Schwarz turėjo iš naujo pasitikrinti tinkamumą vairuoti transporto priemonę ir pateikti, be kita ko, medicininio-psichologinio patikrinimo išvadą.

28. 2000 m. liepos 24 d. K. Schwarz pateikė *Ordnungsamt Mannheim* prašymą išduoti naują vairuotojo pažymėjimą. Pastaroji atmetė šį prašymą 2001 m. balandžio 2 d., nes K. Schwarz nepateikė reikalaujamos medicininio-psichologinio patikrinimo išvados.

29. 2006 m. sausio 30 d.*Amtsgericht Mannheim* priėmė apkaltinamąjį nuosprendį prieš K. Schwarz ir paskyrė jam 30 dienų darbo užmokesčio (po 25 EUR už kiekvieną dieną) dydžio baudą už tai, kad 2005 m. balandžio 11 d. šis vairavo neturėdamas vairuotojo pažymėjimo.

30. Kitą kartą, 2005 m. gruodžio 23 d., Manheime vykdant eismo patikrinimą sustabdytas K. Schwarz pateikė austriškąjį vairuotojo pažymėjimą, kurį jis vis dar turėjo, nes šis nebuvo paimtas nei 1968 m., nei 1994 m. išduodant vokiškąjį vairuotojo pažymėjimą. Todėl iškilo K. Schwarz turimo austriškojo pažymėjimo galiojimo klausimas.

31. 2006 m. birželio 22 d. Sprendimu *Amtsgericht Mannheim* išteisino K. Schwarz dėl vairavimo Vokietijos teritorijoje neturint galiojančio vairuotojo pažymėjimo.

32. Dėl šio sprendimo *Staatsanwaltschaft Mannheim* (Manheimo prokuratūra) pateikė apeliacinį skundą *Landgericht Mannheim*. Šiame teisme ji paprašė pripažinti K. Schwarz kaltu už tai, kad 2005 m. gruodžio 23 d. jis vairavo neturėdamas galiojančio vairuotojo pažymėjimo.

III — Prejudiciniai klausimai

33. Suabejojęs dėl Austrijoje išduoto pažymėjimo galiojimo, *Landgericht Mannheim* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos klausimus:

„1) Ar Bendrijos teisė – priešingai nei Direktyvos 91/439/EEB 7 straipsnio 5 dalis – leidžia Europos Sąjungos piliečiui turėti galiojantį Vokietijoje išduotą vairuotojo pažymėjimą ir antrą, kitoje valstybėje narėje išduotą, vairuotojo pažymėjimą, kurie buvo išduoti iki užsienio valstybės narės įstojimo į ES ir, jei taip,

2) ar vėliau Vokietijoje išduoto antrojo vairuotojo pažymėjimo atėmimas už pažeidimą vairuojant apsvaigus nuo alkoholio, įvykęs iki Nutarimo dėl leidimo vairuoti (*Fahrerlaubnis-Verordnung*) įsigaliojimo 1999 m. sausio 1 d., reiškia, jog šiai užsienio valstybei įstojus į ES, iš

Vokietijos nereikalaujama pripažinti anksčiau išduoto užsienietiškojo vairuotojo pažymėjimo galiojimą, net jeigu Vokietijoje nustatytas draudimo gauti vairuotojo pažymėjimą terminas jau yra pasibaigęs?“

IV — Analizė

34. Iš austriškąjį ir vokiškąjį vairuotojo pažymėjimus, išduotus iki Austrijos Respublikos įstojimo į Europos Sąjungą, turinčio K. Schwarz buvo atimtas vokiškasis vairuotojo pažymėjimas. Po šio atėmimo praėjus keletui metų, eismo patikrinimo metu kompetentingoms institucijoms jis pateikė austriškąjį vairuotojo pažymėjimą.

35. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar vairuodamas be vairuotojo pažymėjimo K. Schwarz padarė pažeidimą, ar Austrijoje išduotą vairuotojo pažymėjimą Vokietijos valdžios institucijos turi pripažinti galiojančiu, nepaisant to, kad Vokietijoje išduotas vairuotojo pažymėjimas buvo atimtas.

36. Taigi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą priėmęs teismas klausia Teisingumo Teismo, ar atsižvelgiant į Direktyvos 91/439 7 straipsnio 5 dalį, kuri numato, jog asmuo negali turėti daugiau kaip vieno vairuotojo pažymėjimo, tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, Europos Sąjungos pilietis gali turėti du vairuotojo pažymėjimus.

37. Jei atsakymas į pirmąjį klausimą yra teigiamas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo nuspręsti, ar Direktyvos 91/439 8 straipsnio 2 ir 4 dalis reikia aiškinti taip, kad valstybė narė gali atsisakyti pripažinti asmens, kuriam jos teritorijoje pritaikyta vairuotojo pažymėjimo atėmimo priemonė, vairuotojo pažymėjimo, kurį jam išdavė kita valstybė narė prieš jos įstojimą į Europos Sąjungą, galiojimą.

38. Iš pradžių apibūdinęs sritį, kuriai, mano nuomone, taikoma Direktyvos 91/439 7 straipsnio 5 dalis, nurodysiu motyvus, kuriais remdamasis manau, jog K. Schwarz galėjo teisėtai turėti du vairuotojo pažymėjimus. Po to paaiškinsiu, kodėl Vokietijos Federacinė Respublika, atsižvelgusi į vokiškojo vairuotojo pažymėjimo atėmimo priemonę, gali atsisakyti pripažinti austriškąjį vairuotojo pažymėjimą.

A — *Išankstinės pastabos*

39. Pirmiausia reikia apibrėžti Direktyvos 91/439 7 straipsnio 5 dalies apimtį šia direktyva nustatytoje sistemoje.

40. Direktyva 91/439 siekiama užtikrinti asmenų judėjimą Europos Sąjungos teritorijoje ir gerinti joje kelių eismo saugumą [8].

41. Šiuo tikslu minėtos direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad valstybių narių išduoti vairuotojo pažymėjimai yra abipusiai pripažįstami. Ši pareiga pripažinti vairuotojo pažymėjimus suteikia Europos Sąjungos piliečiams galimybę su vienu vairuotojo pažymėjimu laisvai judėti 27 Europos Sąjungos valstybėse narėse.

42. Šioje nuostatoje įtvirtintas vairuotojo pažymėjimo abipusio pripažinimo principas papildo šios direktyvos 7 straipsnio 5 dalį, kurioje numatyta, kad asmuo negali turėti daugiau kaip vieno vairuotojo pažymėjimo. Iš tiesų, kadangi valstybė narė privalo pripažinti kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą, šio pažymėjimo pakanka laisvai judėti po Europos Sąjungos teritoriją.

43. Tik vieno vairuotojo pažymėjimo turėjimas, mano nuomone, yra valstybės narės kompetentingų valdžios institucijų apribojimo priemonių, kurių šios gali imtis šio pažymėjimo turėtojo atžvilgiu, padarymo veiksmingomis būdas. Vairavimo teisei turint tik vieno vairuotojo pažymėjimo materialinį pavidalą, galima išvengti to, kad atėmimo atveju jo turėtojas turėtų galimybę naudotis kitu vairuotojo pažymėjimu ir taip apeitų jam pritaikytą sankciją.

44. Taigi, Direktyva 91/439 numato, jog kitos valstybės narės išduotą pažymėjimą keičiančios valstybės narės kompetentingos institucijos grąžina senąjį vairuotojo pažymėjimą šios kitos valstybės narės kompetentingai institucijai [9]. Keisdamas kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą, jo turėtojas privalo grąžinti senąjį vairuotojo pažymėjimą jį keičiančios valstybės narės kompetentingoms institucijoms [10].

45. Taigi, keičiant vairuotojo pažymėjimą, naujas vairuotojo pažymėjimas išduodamas tik grąžinus senąjį. Iš tolesnės analizės bus matyti, kad pastaroji taisyklė netaikytina pagrindinėje byloje dėl įvykių chronologijos.

8 — Žr. 1 konstatuojamąją dalį.

9 — Žr. šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalį.

10 — Žr. minėtos direktyvos 8 straipsnio 6 dalies antrąją pastraipą.

46. Manau, kad į šias aplinkybes reikia atsižvelgti atsakant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus.

B — *Dėl pirmojo prejudicinio klausimo*

47. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, K. Schwarz galėjo teisėtai turėti du vairuotojo pažymėjimus.

48. Reikėtų trumpai priminti pagrindinės bylos faktines aplinkybes.

49. Iš bylos medžiagos matyti, kad K. Schwarz gavo austriškąjį vairuotojo pažymėjimą 1964 metais. Vėliau, K. Schwarz persikėlus gyventi į Vokietijos teritoriją, jo prašymu kompetentingos Vokietijos valdžios institucijos, atsižvelgusios į jo austriškąjį vairuotojo pažymėjimą, išdavė jam vokiškąjį vairuotojo pažymėjimą. 1988 m. grąžinęs turimą vokiškąjį vairuotojo pažymėjimą Austrijos kompetentingoms valdžios institucijoms, 1994 m. K. Schwarz įgijo naują vokiškąjį pažymėjimą. Nei 1968 m., nei 1994 m. Vokietijos kompetentingos valdžios institucijos nereikalavo K. Schwarz grąžinti austriškojo vairuotojo pažymėjimo. Taigi jis turėjo du vairuotojo pažymėjimus iki vokiškojo pažymėjimo atėmimo 1997 m. už vairavimą neblaiviam. Šiuo metu K. Schwarz naudojasi austriškuoju pažymėjimu.

50. Atsižvelgdamas į šias aplinkybes, manau, kad reikia skirtingai vertinti situaciją, buvusią iki Direktyvos 80/1263 įsigaliojimo, ir situaciją, buvusią iki Direktyvos 91/439 įsigaliojimo.

51. Pirmą kartą išduodant vokiškąjį vairuotojo pažymėjimą 1968 m., Austrijos Respublika iš tikrųjų dar nebuvo Europos Sąjungos narė. Be to, tuo metu dar nebuvo jokio vairuotojo pažymėjimams ir konkrečiai trečiojoje valstybėje išduoto vairuotojo pažymėjimo pakeitimui į valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą skirto Bendrijos teisės akto. Taigi, Vokietijos Federacinė Respublika teisėtai galėjo išduoti vokiškąjį vairuotojo pažymėjimą nereikalaudama, kad K. Schwarz grąžintų austriškąjį vairuotojo pažymėjimą.

52. 1994 m. išduodant antrą vokiškąjį vairuotojo pažymėjimą Direktyva 91/439 dar nebuvo taikoma. Pagal šios direktyvos 12 straipsnio 1 dalį valstybės narės turėjo priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, kad ši direktyva būtų įgyvendinta nuo 1996 m. liepos 1 dienos.

53. Kita vertus tuo metu jau taikomoje Direktyvoje 80/1263 numatyta, kad trečiosios valstybės išduotas vairuotojo pažymėjimas, pakeistas į Bendrijos pavyzdžio pažymėjimą, turi būti grąžintas pakeitimą atliekančioms valstybės narės kompetentingoms institucijoms.

54. Tačiau iš pagrindinės bylos matyti, kad 1994 m. gegužės 3 d. vokiškasis pažymėjimas išduotas ne keičiant austriškąjį pažymėjimą, bet pateikus paprastą prašymą išduoti vairuotojo pažymėjimą Vokietijos teritorijoje.

55. Kadangi tuo metu Bendrijos teisė nedraudė valstybei narei išduoti vairuotojo pažymėjimą asmeniui, kuris jau turi kitą vairuotojo pažymėjimą, o Vokietijos Federacinė Respublika neturėjo materialinių priemonių patikrinti, ar K. Schwarz jau turi vairuotojo pažymėjimą [11], pastarasis teisėtai galėjo įgyti antrą vairuotojo pažymėjimą.

56. Tiesa, Direktyvos 91/439 1 straipsnio 2 dalis įpareigoja valstybes nares pripažinti vairuotojo pažymėjimus, išduotus iki jį išdavusios valstybės įstojimo į Europos Sąjungą [12]. Vis dėlto reikia konstatuoti, jog šios direktyvos 7 straipsnio 5 dalis neturi atgalinio poveikio ir todėl, atsiradus tokioms aplinkybėms, neįpareigoja pasirinkti arba automatinį pirmojo vairuotojo pažymėjimo praradimą, arba antrojo negaliojimą.

57. Kita vertus, manau, jog, siekiant užtikrinti Direktyvos 91/439 7 straipsnio 5 dalies veiks-

11 — Anksčiau Teisingumo Teisme nagrinėtos bylos dėl vairuotojo pažymėjimo patvirtina, kad net įsigaliojus Direktyvai 91/439 ir atsiradus pareigai turėti tik vieną vairuotojo pažymėjimą, praktiškai yra sunku patikrinti, ar asmuo jau turi kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą. Aišku, kad pažymėjimo išdavimo valstybės narės kompetentingos institucijos ir toliau turės sunkumų, kol Europos Sąjungoje pradės veikti kelių eismo dalyvių vairuotojo pažymėjimų registrų tinklas. Šiuo atžvilgiu Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2006/126/EB dėl vairuotojo pažymėjimų (OL L 403, p. 18), kuri turi pakeisti Direktyvą 91/439 ir kuri įsigalios 2013 m. sausio 19 d., 7 straipsnio 5 dalies b, c ir d punktuose numato, kad valstybės narės atsisako išduoti vairuotojo pažymėjimą asmeniui, kuris jau turi vairuotojo pažymėjimą. Šiuo klausimu detalizuojama, kad valstybės narės privalo patikrinti, ar kitose valstybėse narėse pareiškėjas jau yra kito vairuotojo pažymėjimo turėtojas, kai yra pagrįstų priežasčių tai įtarti. Vykdydamos šį reikalavimą valstybės narės naudosis ES vairuotojo pažymėjimų registrų tinklu, jam pradėjus veikti.

12 — Žr. Sprendimo 2000/275 motyvų 1 punktą. Taip pat reikėtų priminti, kad nuo 1956 m. sausio 1 d. iki 1997 m. lapkričio 1 d. Austrijos valdžios institucijų išduoti pažymėjimai pripažįstami atitinkančiais Bendrijos pavyzdį.

mingumą, nuo šios direktyvos įsigaliojimo, t. y. 1996 m. liepos 1 d., yra būtina, kad atitinkamas asmuo turėtų tik vieną vairuotojo pažymėjimą.

58. Šiuo atžvilgiu atrodo logiška, kad vėliau už nurodytą datą išduotas vairuotojo pažymėjimas, jo turėtojui jau turint Bendrijos teritorijoje pripažįstamą vairuotojo pažymėjimą, būtų laikomas negaliojančiu.

59. Atsižvelgiant į visas pirmiau išdėstytas aplinkybes, manau, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis K. Schwarz galėjo turėti du galiojančius vairuotojo pažymėjimus, o tam, panašu, pritaria ir prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas bei Europos Bendrijų Komisija [13].

60. Vis dėlto K. Schwarz galimybė dėl susiklosčiusių specifinių aplinkybių turėti du galiojančius vairuotojo pažymėjimus neturi leisti jam apeiti Vokietijos valdžios institucijų 1997 m. pritaikytos atėmimo priemonės ir pareigos pasitikrinti tinkamumą vairuoti transporto priemonę ir pateikti teigiamą medicininio-psichologinio patikrinimo išvadą.

13 — Žr. nutarties pateikti prašymą dėl prejudicinio sprendimo 11 punktą ir Komisijos pastabų 22–26 punktus.

C — Dėl antrojo prejudicinio klausimo

61. Taigi keltinas klausimas, ar Vokietijos valdžios institucijų pritaikyta vokiškojo vairuotojo pažymėjimo atėmimo priemonė gali turėti įtakos ir austriškojo vairuotojo pažymėjimo galiojimui bei užkirsti K. Schwarz galimybę naudotis šiuo pažymėjimu.

62. Panašu, kad Komisija pripažįsta, jog tokia priemonė neturi įtakos minėtam pažymėjimui. Ji mano, kad, jeigu austriškasis pažymėjimas būtų buvęs išduotas kito pažymėjimo atėmimo priemonės galiojimo laikotarpiu, Vokietijos Federacinė Respublika būtų galėjusi atsisakyti pripažinti austriškąjį pažymėjimą remdamasi Direktyvos 93/439 8 straipsnio 2 ir 4 dalimis. Tačiau Komisija pažymi, kad austriškojo pažymėjimo išdavimo momentu jo turėtojui nebuvo taikoma jokia vairuotojo pažymėjimo atėmimo priemonė. Todėl, jos nuomone, Vokietijos valdžios institucijos turi pripažinti austriškąjį pažymėjimą, nepaisant vokiškojo pažymėjimo atžvilgiu pritaikytos atėmimo priemonės.

63. Tokiai nuomonei negalima pritarti dėl toliau nurodytų motyvų.

64. Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad abipusis vairuotojo pažymėjimų pripažinimas galioja be jokių papildomų formalumų ir valstybėms narėms nepalieka jokios diskrecijos jam vykdyti būtinų priemonių atžvilgiu [14].

65. Kita vertus, Direktyvos 91/439 8 straipsnio 2 ir 4 dalyse numatyta aiški šio principo išimtis. Jose iš tiesų nurodoma, kad valstybė narė gali atsisakyti pripažinti galiojančiu kitos valstybės narės išduotą vairuotojo pažymėjimą asmeniui, kuriam ankstesnės valstybės teritorijoje taikoma viena iš teisės vairuoti apribojimo, sustabdymo, atėmimo ar panaikinimo priemonių.

66. Kaip minėta mano išvados, pateiktos bylose, kuriose priimti 2008 m. birželio 26 d. Sprendimai *Wiedemann ir Funk* bei *Zerche ir kt.* [15], 58 punkte, ši nuostata leidžia valstybei narei užsitikrinti, kad asmenys, kuriuos ji Bendrijos teisės reikalavimus atitinkančios teisinės procedūros pabaigoje pripažino netinkančiais vairuoti dėl pavojingumo, negalėtų naudotis kitos valstybės narės išduotu vairuotojo pažymėjimu.

67. Vis dėlto Teisingumo Teismas nusprendė, kad valstybė narė negali atsisakyti pripažinti vairuotojo pažymėjimo, kitos valstybės narės išduoto asmeniui, kuriam šios pirmosios valstybės teritorijoje pritaikyta atėmimo priemonė, jei šis pažymėjimas buvo išduotas pasibaigus su šia priemone susijusio draudimo prašyti išduoti naują pažymėjimą laikotarpiui [16]. Tas pats taikytina ir tiems atvejams, kai atėmimas nebuvo susietas su jokiu draudimo prašyti naujo vairuotojo pažymėjimo laikotarpiu, o naujas vairuotojo pažymėjimas buvo išduotas vėliau nei pritaikyta atėmimo priemonė [17].

68. Minėtose bylose *Kapper* ir *Kremer* vairuotojo pažymėjimų, kurių galiojimas buvo ginčijamas, turėtojai juos buvo įgiję pasibaigus draudimo prašyti naujo pažymėjimo laikotarpiui. Tačiau kompetentingos valdžios institucijos, vadovaujantis Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalies a punktu, galėjo iš naujo patikrinti, ar šie asmenys tinkami vairuoti ir ar jų pavojingumas išnykęs.

69. Kitaip yra nagrinėjamoje pagrindinėje byloje. K. Schwarz įgijo austriškąjį vairuotojo pažymėjimą prieš 43 metus iki pažeidimo, dėl

14 — Žr., be kita ko, 1998 m. spalio 29 d. Sprendimą *Awoyemi* (C-230/97, Rink. p. I-6781, 41 ir 42 punktus).

15 — Atitinkamai C-329/06, C-343/06 ir C-334/06–C-336/06, Rink. p. I-4691.

16 — Žr. 2004 m. balandžio 29 d. Sprendimą *Kapper* (C-476/01, Rink. p. I-5205, 76 punktas).

17 — 2006 m. rugsėjo 28 d. Nutartis *Kremer* (C-340/05, 34 ir 35 punktai).

kurio iš jo buvo atimtas vokiškasis pažymėjimas, padarymo. Be to, 2001 m. balandžio 2 d. *Ordnungsamt Mannheim* atsisakė jam išduoti naują vairuotojo pažymėjimą dėl to, kad jis nepateikė reikalaujamos medicininio-psichologinio patikrinimo išvados, taigi iš naujo neįrodė, kad yra tinkamas vairuoti.

70. Taigi, pritaikius jo vokiškojo vairuotojo pažymėjimo atėmimo priemonę ir praėjus šešiems draudimo prašyti išduoti naują vairuotojo pažymėjimą mėnesiams, nė viena valdžios institucija neturėjo galimybės patikrinti jo tinkamumo vairuoti. Manau, kad paprasčiausias vairuotojo pažymėjimo, įgyto prieš daug metų iki pažeidimo padarymo, turėjimas taip pat neleidžia užtikrinti, jog K. Schwarz tenkina Direktyvos 91/439 7 straipsnio 1 dalies a punkte nustatytas medicinines sąlygas.

71. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad iš šios direktyvos III priedo 14.1 ir 15 punktų matyti, jog draudžiama išduoti arba atnaujinti vairuotojo pažymėjimą asmenims, kurie yra priklausomi nuo alkoholio ar psichotropinių medžiagų, arba tiems, kurie, nors ir nėra nuo jo (jų) priklausomi, reguliariai jį (jas) vartoja arba piktnaudžiauja.

72. Medicininio-psichologinio patikrinimo išvada, kurią Vokietijos valdžios institucijos reikalauja pateikti prieš išduodamos naują vairuotojo pažymėjimą, kaip tik leidžia patikrinti asmens, iš kurio vairuotojo pažymėjimas buvo atimtas už vairavimą neblaiviam, tinkamumą vairuoti.

73. Pripažinimas, kad K. Schwarz gali naudotis savo austriškuoju vairuotojo pažymėjimu netaikant jam jokio patikrinimo, patvirtinančio jo tinkamumą vairuoti, reikštų Direktyvoje 91/439 įtvirtintų saugumo taisyklių apėjimą ir prieštarautų joje įtvirtintam kelių eismo saugumo gerinimo tikslui.

74. Primintina, jog būtent dėl šios priežasties šioje direktyvoje numatyta, kad joks asmuo negali turėti daugiau kaip vieno vairuotojo pažymėjimo. Dviejų vairuotojo pažymėjimų turėjimas itin specifinėje situacijoje, kaip antai susiklosčiusi pagrindinėje byloje, neturi kelti pavojaus dvigubam Direktyvos 91/439 tikslui, t. y. laisvam asmenų judėjimui dėl abipusio vairuotojo pažymėjimų pripažinimo principo ir kelių eismo saugumo gerinimui.

75. Kitais žodžiais tariant, nors K. Schwarz gali turėti du vairuotojo pažymėjimus, tai nepaneigia to, kad jis turi tik vieną teisę vairuoti.

76. Leidimas asmeniui, kuris padarė sunkų kelių eismo taisyklių pažeidimą, naudotis antru vairuotojo pažymėjimu, nors ir neįrodyta, jog šis asmuo yra vėl tinkamas vairuoti, neatitiktų Direktyvos 91/439.

77. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta pirmiau, manau, kad, vadovaujantis Direktyvos 91/439 8 straipsnio 2 ir 4 dalimis, valstybė narė asmeniui, kuriam jos teritorijoje pritaikyta vairuotojo pažymėjimo atėmimo priemonė, gali atsisakyti pripažinti vairuotojo pažymėjimo, kurį prieš tai jam išdavė kita valstybė narė, galiojimą.

78. Atsižvelgdamas į visus šiuos argumentus, manau, kad Direktyvos 91/439 7 straipsnio 5 dalį reikia aiškinti taip, kad ji nedraudžia asmeniui turėti dviejų vairuotojo pažymėjimų, jei pirmasis valstybės narės buvo išduotas prieš įsigaliojant Direktyvai 80/1263 ir jei prieš įsigaliojant Direktyvai 91/439 šis Bendrijos teritorijoje pripažįstamą vairuotojo pažymėjimą jau turintis asmuo sėkmingai pasitikrino vairuotojo pažymėjimo išdavimui būtiną tinkamumą vairuoti transporto priemonę. Tačiau manau, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis pastarosios direktyvos 8 straipsnio 2 ir 4 dalis reikia aiškinti kaip nedraudžiančias valstybei narei atsisakyti pripažinti anksčiau kitos valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo galiojimą.

79. Prieš pateikiant išvadą būtų naudinga schematiškai priminti iš Direktyvos 91/439 ir Teisingumo Teismo praktikos išplaukiančias abipusio vairuotojo pažymėjimų pripažinimo principo taikymo ir išimčių lentelę.

80. Pagal Direktyvą 91/439:

— Europos Sąjungos pilietis negali turėti daugiau kaip vieno valstybės narės vairuotojo pažymėjimo;

— valstybė narė negali išduoti vairuotojo pažymėjimo asmeniui, kuris jos teritorijoje gyvena mažiau nei šeši mėnesiai, arba asmeniui, kuris yra priklausomas nuo alkoholio arba psichotropinių medžiagų;

— vienos valstybės narės išduotas vairuotojo pažymėjimas abipusiai pripažįstamas kitų valstybių narių teritorijoje;

— tačiau tam tikromis aplinkybėmis savo sprendimus apriboti, sustabdyti, atimti arba panaikinti teisę vairuoti valstybė narė gali taikyti vairuotojo pažymėjimui ir

— valstybės narės viena kitos atžvilgiu turi lojalaus bendradarbiavimo pareigą.

81. Pagal Teisingumo Teismo praktiką:

— minėtame sprendime *Awoyemi* Teisingumo Teismas nusprendė, kad abipusio pripažinimo pareiga galioja be jokių papildomų formalumų ir valstybėms narėms nepalieka jokios diskrecijos jam vykdyti būtinų priemonių atžvilgiu [18];

— minėtame sprendime *Kapper* ir minėtose nutartyse *Halbritter* [19] bei *Kremer* jis nurodė, kad pasibaigus draudimo prašyti išduoti naują vairuotojo pažymėjimą priimančiojoje valstybėje narėje laikotarpiui arba kai atėmimo priemonei toks laikotarpis netaikomas, ši valstybė narė negali atsisakyti pripažinti vėliau vienos iš valstybių narių išduoto vairuotojo pažymėjimo galiojimo;

— minėtame sprendime *Wiedemann ir Funk* jis aptarė šio abipusio pripažinimo principo išimtį. Teisingumo Teismas nurodė, kad valstybė narė asmeniui, kuriam jos teritorijoje pritaikyta vairuotojo pažymėjimo atėmimo priemonė, susieta su draudimu prašyti išduoti naują, galėjo atsisakyti pripažinti naują pažymėjimą, kurį draudimo laikotarpiu išdavė kita valstybė narė [20], ir

— Teisingumo Teismas nusprendė, kad asmuo, kuriam pritaikyta teisę vairuoti ribojanti priemonė, turėtų negalėti įgyti vairuotojo pažymėjimo pažeisdamas gyvenamosios vietos sąlygą. Teisingumo Teismas faktiškai nusprendė, kad nesant išsamaus valstybių narių teisės aktų, susijusių su vairuotojo pažymėjimų išdavimu, suderinimo, ši sąlyga padeda kovoti, be kita ko, su „vairuotojo pažymėjimų turizmo“ praktika. Be to, kadangi ši sąlyga yra išankstinė ir leidžia patikrinti, ar laikomasi kitų Direktyva 91/439 įtvirtintų sąlygų, ji yra ypač svarbi [21]. Šiame kontekste Teisingumo Teismas pirmenybę suteikė kelių eismo saugumo imperatyvui.

18 — 41 ir 42 punktai.
19 — 2006 m. balandžio 6 d. Nutartis (C-227/05).
20 — Žr. minėtą sprendimą *Wiedemann ir Funk* (65 punktas).
21 — Ten pat (68–71 punktai). Taip pat žr. minėtą sprendimą *Zerche ir kt.* (65–68 punktus).

82. Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta pirmiau, man atrodo akivaizdu, kad taip skaitoma nuosekli Teisingumo Teismo praktika patvirtina siekį naudojimąsi judėjimo laisve derinti su poreikiu užtikrinti būtinąsias saugumo sąlygas visiems kelių eismo dalyviams.

83. Manau svarbu pažymėti, kad judėjimo laisvė gali būti konkreti realybė tik su sąlyga, kad ja besinaudojantiems piliečiams dėl to nebūtų keliamas nepagrįstas pavojus. Tokį pavojų, manau, kelia asmuo, kuris, nepaisydamas teismo ar administracinės institucijos sprendimu pripažinimo netinkamu, ir toliau vairuoja neatitikdamas galiojančia direktyva nustatytų sąlygų.

84. Todėl man atrodo teisinga teigti, jog šiame Bendrijos teisės raidos etape vien teismo praktikos nepakanka tam, kad būtų išvengta tokio pobūdžio situacijų.

85. Ši byla, net jei Teisingumo Teismas nuspręstų atsižvelgti į pasiūlytą išvadą, nenuginčijamai patvirtina, jog šiuo atžvilgiu Direktyvoje 91/439 palikta teisinė spraga. Faktiškai net jei būtų nuspręsta, kaip kad siūlau, atsakyti, jog Vokietijos Federacinė respublika pagrįstai atsisakė pripažinti austriškąjį K. Schwarz pažymėjimą, tai neužkirs jam kelio vairuoti naudojantis šiuo pažymėjimu kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse, kur jis kels tą pačią grėsmę, kaip ir Vokietijoje.

86. Dėl nurodytų priežasčių manau, jog būtų naudinga, jei Bendrijos teisės aktų leidėjas užsiimtų šia problema ir numatytų adekvatų jos išsprendimo būdą.

V — Išvada

87. Atsižvelgdamas į pirmiau išdėstytus motyvus, siūlau Teisingumo Teismui į *Landgericht Mannheim* pateiktus klausimus atsakyti taip:

„1991 m. liepos 29 d. Tarybos direktyvos 91/439/EEB dėl vairuotojo pažymėjimų, su pakeitimais, padarytais 2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos

reglamentu (EB) Nr. 1882/2003, 7 straipsnio 5 dalį reikia aiškinti taip, kad ji nedraudžia asmeniui turėti dviejų vairuotojo pažymėjimų, jei pirmasis valstybės narės buvo išduotas prieš įsigaliojant 1980 m. gruodžio 4 d. Tarybos direktyvai 80/1263/EEB dėl Bendrijos vairuotojo pažymėjimo įvedimo ir jei prieš Direktyvos 91/439 įsigaliojimą šis Bendrijos teritorijoje pripažįstamą vairuotojo pažymėjimą jau turintis asmuo sėkmingai pasitikrino vairuotojo pažymėjimo išdavimui būtiną tinkamumą vairuoti transporto priemonę.

Be to, pagrindinės bylos aplinkybėmis Direktyvos 91/439 su pakeitimais, padarytais Reglamentu Nr. 1882/2003, 8 straipsnio 2 ir 4 dalis reikia aiškinti kaip nedraudžiančias valstybei narei atsisakyti pripažinti anksčiau kitos valstybės narės išduoto vairuotojo pažymėjimo galiojimą.“